

Výše charakterizovaný artefaktový soubor je v kontextu dosud známých nálezů z Boskovické brázdy poměrně objemný a umožňuje relativně bezpečně identifikovat hutnickou dílnu, která na trati Sedliska působila v období od konce 12. století do první 13. poloviny století. Dílna využívala pokročilejší typ hutnické pece, umožňující odpouštění strusky. Hutnění železa bylo také nejspíše přímo na místě doprovázeno dalšími kroky jeho zpracování, tj. vyhríváním železné houby, případně kovářským zpracováním.

Literatura

- Hauptmann, A. 2021:** *Archaeometallurgy – Materials Science Aspects*. Natural Science in Archaeology. Cham: Springer.
- Pleiner, R. 1958:** *Základy slovanského železářského hutnictví v českých zemích. Vývoj přímé výroby železa z rud od doby halštatské do 12. věku*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd.
- Pleiner, R. 2000:** *Iron in Archaeology: The European Bloomery Smelters*. Praha: Archeologický ústav AV ČR.
- Procházka, R., Štrof, A. 1986:** Železářská sídliště u Jabloňan. *Regionální sborník okresu Blansko* 86, 59–64.
- Souhopová, V. 1979:** *Hutnictví železa v 9.–11. století na území ČSSR ve světle nových výzkumů*. Rkp. disertační práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Filozofická fakulta. Uloženo: Ústřední knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.
- Souhopová, V. 1986:** *Hutnictví železa v 8.–11. století na západní Moravě*. Studie Archeologického ústavu ČSAV v Brně XIII(1). Praha: Academia.

Summary

A relatively large artefact assemblage (Fig. 65, 66), which was obtained during a survey in Obora u Boskovic – ‘Sedliska’ field (Blansko District) in 2021, helped to identify an iron-working site from the late 12th and the first half of the 13th century. An advanced type of furnace allowing the slag to be drawn off was used there. The pig iron was probably processed and worked directly at the site (at least the basic processing).

Roman Mikulec, Michal Hlavica, Ondřej Merta

Ochoz u Brna (okr. Brno-venkov)

Ul. Náves č. p. 4, parc. č. 797.

Pozdní středověk, novověk. Vesnice/městečko. Náhodný zásah/nález. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezkyne.

Lokalizace: WGS-84: 49.2549411N, 16.7401533E

V roce 2008 došlo k náhodnému nálezů souboru keramických střepů pozdně středověkého až novověkého stáří v domě č. p. 4 v ulici Náves (Pavloň 2021). Podle majitelky nemovitosti a nálezkyne paní H. K. byl při rekonstrukci interiéru sanován terén pod podlahou a při odtěžení hlíny a suti narazili dělníci na kamennou strukturu kruhového tvaru s více než jedním metrem v průměru. Uvnitř struktury bylo nespécifikované množství keramických střepů. Většina byla již dělníky odtěžena, ale nálezkyne se podařilo zachránit menší soubor, který poskytla autorovi zprávy k nahlédnutí. Kamenná struktura nebyla zničena, pouze překryta izolačními vrstvami budované podlahy. Soubor nálezů obsahuje hrubší keramiku s příměsí slídy, tenkostěnnou keramiku z jemnějšího těsta a keramiku s glazurou na vnitřní straně nádob. Na základě jejího charakteru lze keramiku zařadit do širšího období od pozdního středověku po raný novověk. Místo nálezů se nachází v centru původní obce Ochoz a lze tedy předpokládat, že kamenná struktura popsaná nálezkyň i keramický soubor souvisejí se starším domem, který předcházel současnému stavení.

Literatura

- Pavloň, T. 2021:** *Ochoz u Brna 2021, Náves č.p. 4, náhodný nález*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX202200118. [cit. 2022-02-18]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky, <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202200118>.

Summary

High medieval and modern period pottery was found during the floor reconstruction at 4 Náves Street in Ochoz u Brna (Brno-Country District) in 2008.

Tomáš Pavloň

Olbramovice (k. ú. Olbramovice u Moravského Krumlova, okr. Znojmo)

„Leskoun“.

Novověk – industriální období. Neurčený areál. Průzkum detektorem kovu. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.0101522N, 16.3598403E

V průběhu další etapy prospekci v roce 2021 v předpolí kamenolomu u polohy „Leskoun“ byly na severních svazích, již mimo areál pravěkého opevnění, zjištěny pouze artefakty středověkého, novověkého a recentního stáří (mince, zemědělské nástroje, lovecké projektily, střepiny těžké munice). Pravěké osídlení v tomto prostoru nebylo zjištěno ani během sondáže v roce 1992 (Štrof et al. 1992; Parma 2021).

Literatura

- Parma, D. 2021:** Olbramovice (k. ú. Olbramovice u Moravského Krumlova, okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 62(2), 240–241.
- Štrof, A., Vitula, P., Salaš, M., Čížmářová, J., Kundera, L. 1992:** Zjišťovací výzkum na hradisku Leskoun u Olbramovic (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 1992, 85–87.

Summary

Medieval to modern period metal artefacts were found in 2021 during a survey in the vicinity of the quarry in Olbramovice u Moravského Krumlova – ‘Leskoun’ field (Znojmo District).

David Parma

Olomouc (k. ú. Klášterní Hradisko, okr. Olomouc)

„Horní Rybník“, parc. č. 42/13.

Raný středověk, vrcholný středověk. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84: 49.6052719N, 17.2627086E

Po dobu několika let prováděl autor příspěvku západně od Klášterního Hradiska terénní prospekci. V poloze „Horní Rybník“ identifikoval dvě místa s kumulací archeologických nálezů. První se nacházelo v uličce mezi zahrádkami v okolí bodu WGS-84: 49.6062636N, 17.2639606E a druhé u západního břehu zaniklého rybníka přibližně v místech bodu WGS-84: 49.6047728N, 17.2639175E. Podařilo se zde zachytit keramiku z raného středověku, vrcholného středověku a raného novověku.

Raně novověká hrnčičina v obou získaných kolekcích dominovala (srov. Hlubek 2020; 2021a, zde i další literatura).

V roce 2021 byla zjištěna další koncentrace nálezů v okolí bodu WGS-84: 49.6052719N, 17.2627086E. Celkem odtud máme k dispozici 17 zlomků keramiky a jeden kamenný artefakt. Ven vykloněný a svisle seřezaný okraj hrnce šedočerné barvy náleží do mladohradištního období (obr. 67: 4). Ostatní hrnčičinu můžeme zařadit do vrcholného středověku (obr. 67: 2, 3, 5, 6). Převažují fragmenty s příměsí grafitu v keramickém těstě (12 ks), některé mají povrch přetažený vrstvičkou světle hnědé engoby; s přihlédnutím k síle zlomků je možné tyto kusy považovat za zlomky zásobnic. Jejich výzdobu reprezentují pouze ojedinělé horizontální žlábký (obr. 67: 5, 6). Tuto keramiku lze rámcově klást do průběhu 13. až počátku 15. století. Méně se vyskytuje hrnčičina vypálená do bílé až bílošedé barvy s krupičkovitým povrchem (3 ks) a v odstínech šedé (1 ks). Obě tyto keramické skupiny jsou typické pro průběh 14. století (k tomu Šlézar, Faltýnek 2019, 189; Hlubek 2021b, 94, obr. 14: 3, 6). S touto datací korespondují dva okraje nádob ve tvaru okružích (obr. 67: 2, 3).

Pozornost si zaslouží poslední nálezy z daného místa. Jde o předmět ve tvaru komolého jehlanu o hraně 32 mm, který byl vyroben z břidlice. Na averzu horní plochy se nachází rytá značka (obr. 67: 1). Podobné exempláře bývají interpretovány jako hrací kameny. S ohledem na stáří dalších předmětů nalezených na této lokalitě předpokládáme jeho zařazení do vrcholného středověku. Drtivou většinu podobných pomůcek ke hrám však známe jako výrobky z kostí či parohů (např. Hrubý 1957, 172–173; Baarová et al. 2006, 237, nahoře; Čechura, Vyšohlíd 2008, 733–736, obr. 10).

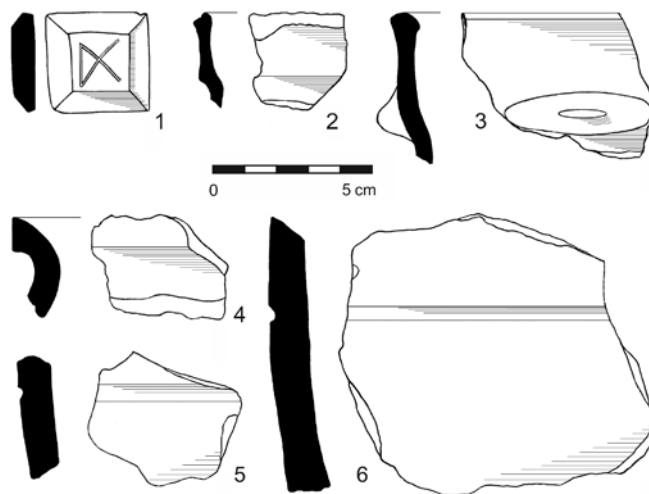
Literatura

- Baarová, Z., Frait, R., Sovková, V., Šlancarová, V. 2006: Obrázkový katalog vybraných exponátů. In: R. Fífková (ed.): *Sága moravských Přemyslovců. Život na Moravě od XI. do počátku XIV. století. Sborník a katalog výstavy pořádané Vlastivědným muzeem v Olomouci a Muzeem města Brna k 700. výročí tragické smrti Václava III., posledního českého krále z dynastie Přemyslovců*. Olomouc, Brno: Vlastivědné muzeum v Olomouci, Muzeum města Brna, 199–250.
- Čechura, J., Vyšohlíd, M. 2008: Kostěné předměty určené ke hrám. Z nálezů na náměstí Republiky v Praze. *Archeologie ve středních Čechách* 12(2), 723–743.
- Hlubek, L. 2020: Olomouc (k. ú. Klášterní Hradisko, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 61(2), 170.
- Hlubek, L. 2021a: Olomouc (k. ú. Klášterní Hradisko, okr. Olomouc), č. 07/2021. Rkp. nálezové zprávy M-TX-202100668 [cit. 2022-02-07]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <http://digiarchiv.amapa.cz/id/MTX-202100668>.
- Hlubek, L. 2021b: Výsledky záchranného archeologického výzkumu na předhradí hradu Tepenec v letech 1971–1975. *Přehled výzkumů* 62(2), 79–107. DOI: 10.47382/pv0622-03.
- Hrubý, V. 1957: Slovanské kostěné předměty a jejich výroba na Moravě. *Památky archeologické* XLVIII, 118–217.
- Šlézar, P., Faltýnek, K. 2019: Románský kostel sv. Prokopa v Lošticích. Příspěvek k počátkům moravské šlechty. *Přehled výzkumů* 60(2), 161–199.

Summary

A collection of pottery from the 13th to the early 15th century (Fig. 67: 2, 3, 5, 6), a rim fragment of a pot from the Late Hillfort Period (Fig. 67: 4) and a high medieval game stone made of slate (Fig. 67: 1) were found west of Klášterní Hradisko (Olomouc District) in 2021.

Lukáš Hlubek

Obr. 67. Olomouc. Výběr nálezů. Kresba L. Hlubek.

Fig. 67. Olomouc. Selection of finds. Drawing by L. Hlubek.

Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)

Ul. Zdeňka Kučery; „Zahrady“, parc. č. 533/235.

Novověk – industriální období. Bojiště. Průzkum detektorem kovu. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o., př. č. 06/2021-100-1.

Lokalizace: WGS-84: 49.5734683N, 17.2389558E

V březnu 2021 byla při skrývkách před stavbou rodinného domu nalezena dělová koule. Železný projektil měl průměr 42 mm a hmotnost 280 g a lze jej dát nejspíše do souvislosti s obléháním Olomouce v roce 1758.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A small iron cannonball, probably dating back to the mid-18th century, was found in 2021 during a family house construction in Slavonín (Olomouc District).

Marek Kalábek

Olomučany (okr. Blansko)

„Pokojná“, parc. č. 1280.

Středověk, novověk. Cesta, milířště, důl. Vizualní/geodetický průzkum. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.3346358N, 16.6962583E

Během výzkumu na trase nově budovaného vodovodu „Pitná voda Jedovnicko“ v úseku Pokojná–Olomučany byl v roce 2021 proveden detektorový průzkum milířště situovaného v trase vodovodní rýhy včetně blízkého okolí. Metalické nálezy přinesly zjištění, že milířště i nedaleké pinky starého dolování jsou patrně raně novověkého stáří, přičemž přilehlé komunikace lze datovat bezpečně již do období vrcholného a pozdního středověku.

Literatura

Neuvedeno.